

Montsuzlar • Ömer Açık

Çocuk Kitaplar • Roman • 216 sayfa • Önerilen sınıflar: 5, 6, 7, 8

ZAMAN ve MEKÂN • İLETİŞİM • HAK ve ÖZGÜRLÜKLER

öğretmen-öğrenci iletişimi • haksızlık • alfabe • adalet • okul yaşamı • icatlar • cesaret • aile • kütüphane • şiir • şiddetsizlik • münazara

Güçlü öykülemesiyle çok sevilen **Ömer Açık**, okul koridorlarından yaşama uzanan felsefi bir hikâye anlatıyor. Sıklıkla kullanılabilecek alfabetik sıralamayı sorgulayan roman, sürprizli kurgusuyla dikkati çekiyor. Sözün unutulmuş gücünü hatırlatan yazar, gerçekçi karakterler eşliğinde adalet, özgürlük, dayanışma gibi önemli kavramları tartışmaya açıyor, şiddetsizliği düşündürüyor. Umut dolu mahalle hikâyeleriyle de tanınan yazar, yine her yaşta okura sesleniyor.

Veysel’le birlikte sekiz öğrencinin, lisenin havalı montlarından alamamasının tek nedeni, alfabetik sıralamadır. Onlar, okulun Montsuzlar’ıdır artık. İyi de, A’yı en başa koyup B’yi, C’yi peşine takmak ve en sona da Z’yi yerleştirmek kimin fikridir? Veysel, uğradığı haksızlığa karşı mücadeleye girecek, imzasız bir bildiri de kartopu etkisi yaratacaktır. Artık öğretmenler de dahil herkes, ezber uygulamaları sorgulamaya başlamıştır. Art arda yükselen sorular, yeni düşüncelerin önünü açacak mıdır?..

TARTIŞMA KONULARI...

1. Romanın başındaki ilk 4 bölümde okul müdürüyle ilgili olumlu-olumsuz neler öğreniyorsunuz? Müdür, takma ismini saklamamasının mantığını nasıl açıklıyor?
2. Veysel, okul montunu edinememiş olmayı ne açıdan dert edindi? Konuyu neden adaletsizlik olarak niteledi? Onun yerinde siz olsanız ne düşünür, nasıl tepki verirdiniz?
3. Veysel ve Yelda’nın montsuz kalışlarını sorgulamak üzere müdürle görüşmelerinin tarzı ve dili hakkında neler söylersiniz? Sizce müdürle görüşmeleri iyi bir fikir mi? Siz görüşür müydünüz, neden?
4. Veysel’in ailesi hakkında neler anlatılabilir? Neden sürekli şehir değiştiriyorlar? 2-3 yılda bir şehir değiştirmek bir ailenin hayatını nasıl etkiler? İçinizde bu durumda kalan var mı; neler yaşadınız?
5. Yunus Emre Lisesi’nin övünç kaynakları neler? Bu konuda müdürün rolü ne? Kütüphaneyi zenginleştirmek için nasıl bir yöntem bulunuyor? Yöntemle ilgili ne düşünüyorsunuz?
6. Yunus Emre Lisesi’nde öğrencilerle kurdukları iletişime bakıldığında, hangi öğretmenlerin olumlu hangilerinin olumsuz bir tutum içinde olduğu söylenebilir? Sizin için sağlıklı öğrenci-öğretmen iletişiminin karşılıklı olarak olmazsa olmaz ilkeleri nelerdir?
7. Veysel, alfabetik sıra gibi sorgulamadan inandığı, haksızlık sayılabilecek başka neler yaptığını fark ediyor? Bunlardan bazılarını siz de yapıyor olabilir misiniz?
8. Alfabetik sırayla ilgili basit bir “neden” sorusu, okulda niçin ve nasıl sorun haline dönüştü? Sizce konunun büyümemesi için nasıl yaklaşılmalıydı? Çağlar Öğretmen’in düşüncesi ne; Veysel’e neler söyledi?
9. Okulun yıldızlarından olan halk dansları ekibi ve Gurup Detone neden seçmelerde elendi? Öğrenciler ve müdür bu konuda ne düşünüyor?
10. İkinci şiir yayınının ardından Veysel’in anne ve babasının okula çağrıldığı toplantıda kimler hangi görüşleri savundu? Müdürün, “Herkesin kafasına göre bildiri olmaz, düzen bozulur,” sözü için siz ne diyorsunuz?
11. Okuldaki münazaranın kapanışında müdürün konuşma yapması ve söyledikleri üzerine ne düşünüyorsunuz? Bu münazaradan sonra hangi mücadele yöntemleri icat edildi? Bu yöntemlerin yanlış olduğu söylenebilir mi? Veysel önceleri gözlemciyken neden tekrar harekete geçti?

12. Müdür, 29 yıl önce öğrenciyken okul dergisinde hangi yazısı yayımlanmış? Veysel bu yazıyı Don Kişot dergisinde yayımlanmak üzere nasıl değerlendirdi?
13. Okul yaşamında değişmeyen, her dönemde yaşanan ve öğrencilerin şikâyetçi olduğu ortak meseleler neler? Bunlarla ilgili çaba göstermek öğrencilere ne kazandırır? Bu romanda Veysel'in şiddet ve sertlik içermeyen mücadelesi sizce nasıl sonuçlar verdi?

YARATICI ETKİNLİKLER...

Çalışmaların çoğu online / çevrimiçi ortamda, ekran başında da gerçekleştirilebilir.

- **Okuma:** Öğrenciler 3 kişilik gruplara ayrılınsın. Her grup ulaşabildikleri şiir kitaplarını okuyarak, romandaki Aziz Nesin ve Can Yücel şiirleri gibi, doğrudan ya da çağrışımla “adalet”, “haksızlık”, “özgürlük” konularını anlatmak için kullanılacak şiirler bulsun. Konuyla bağlantısını açıklanarak sınıfla paylaşılan şiirler, sınıfın “şiir köşesi”nde paylaşılsın.
- **Yazma:** Herkes rumuz kullanarak, “cesaret” temasını işleyen kısa bir öykü yazsın. Öyküler sınıfça belirlenen bir jüri tarafından okunarak değerlendirilsin. En yaratıcı bulunan 5 öyküye, yine sınıfça hazırlanan “Cesaret Rozetleri” verilsin.
- **Araştırma:** “Kütüphane” olgusunu geniş kapsamlı ele alarak sınıfça tartışın. Okul, mahalle ve kent yaşamında kütüphanelerin rolü nedir? Ülkemizde ve diğer ülkelerde halkın bu konudaki alışkanlıkları, eğilimleri nedir? Merkezi ve yerel yönetimlerin kütüphane stratejileri ne olmalı, bugün bu kurumlar ne durumda? Halk kütüphanelerinden neden gereği kadar yararlanılmıyor? Kütüphane yalnızca kitap bulunan-okunan bir yer midir? Araştırın ve bulguları tartışın.
- **Oyun:** Günlük hayatta yapılanlardan/yapılmayanlardan hangileri “haksızlık” sınıfına girer? Herkes sırayla kendisinin ya da çevresindekilerin yaptığı bir haksızlık örneği versin. Her örnek için “Kara Kutu” isimli küçük bir kutuya siyah bir kâğıt koyun. Örnekler tamamlanıncaya kadar birkaç tur yapılabilir. Kutunun doluluğu haksızlıkların çokluğunun göstergesi olacaktır. Bu oyunu izleyen 2-3 ay boyunca giderilmesi mümkün olan her haksızlık için kutudan bir kâğıt çıkarılsın. Bakalım 3 ayın sonunda haksızlıkların ne kadarı giderilebilecek?
- **Münazara:** Yunus Emre Okulu'nda yapılabenzer biçimde, sınıfta “Yüzde Yüz Adalet Mümkün Mü, Mümkün Değil Mi?” başlığıyla bir münazara düzenleyin. Gruplar fikirlerini somut örneklerle güçlendirerek savunsun. Bakalım yüzde yüz adalet mümkün müymüş?
- **Canlandırma:** İkinci şiir olayından sonra 139-145. sayfalar arasında anlatılan, Veysel'in annesi, babası, müdür ve öğretmenler arasında yaşanan “suç ne, suçlu kim” konuşması kişileştirilerek canlandırılınsın. Akışa göre konuşma geliştirilerek kitaptakinden daha ileriye de taşınabilir.
- **Uygulama:** Sınıfça bir konu belirleyin. Siz de tıpkı romandaki gibi, belirleyeceğiniz başka bir konuda değişik öğrenciler tarafından kaleme alınan yorumları ve öğrencilerin konu hakkındaki düşüncelerini anlatan yazıların yer aldığı, “Bizim Don Kişot” adında sembolik bir dergi sayısı çıkarın. Mümkünse okul genelinde paylaşınsın.
- **Söyleşi:** Ulaşabildiğiniz bir sanatçıyı, bilim insanını, siyasetçiyi ya da yöneticilik yapan bir iş insanını sınıfınıza davet edin. Kendi okul yaşamına ilişkin anılarını paylaştığı bir sohbet gerçekleştirmesini sağlayın. Ortaklıklar ve farklılıklar neler; günümüzde neler değişmiş? Soru-cevap formatında düzenlenecek ve diğer sınıfların da katılabileceği söyleşi öğrenciler için esinlendirici olacaktır.